

Marcela Mikołajczak, Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiczny

Jan Markanicz, Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiczny

POLSKA DROGA DO EURO - OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW KONWERGENCJI ORAZ STRATEGICZNE KIERUNKI DALSZYCH DZIAŁAŃ

Abstrakt

Od samego początku wstąpienie do strefy euro, budziło wiele kontrowersji na płaszczyźnie społecznej, jak i ekonomicznej. Integracja niesie za sobą korzyści, takie jak niższe stopy procentowe, stabilniejsze ceny i większy handel, ale również wyzwania, takie jak utrata kontroli nad polityką monetarną i konieczność dostosowania się do dyscypliny fiskalnej strefy euro. Artykuł analizuje ekonomiczne i społeczne aspekty przyjęcia euro przez Polskę, skupiając się na spełnieniu kryteriów konwergencji oraz dalszych krokach potrzebnych do wejścia do strefy euro. Omówiono w nim historię Unii Europejskiej, strefy euro oraz kryteria konwergencji określone w Traktacie z Maastricht. W wyniku przeprowadzonych badań autorzy stwierdzili, że Polska spełnia część kryteriów, ale wymaga dalszych reform, szczególnie w zakresie stabilności cen i kursu walutowego. Doświadczenia krajów, które już przyjęły euro, takich jak Słowacja, Litwa, Łotwa i Chorwacja, dostarczają cennych wniosków. Wnioski z badania sugerują, że Polska musi kontynuować reformy i współpracę z instytucjami europejskimi, aby zminimalizować ryzyka i maksymalizować korzyści związane z przyjęciem wspólnej waluty.

Słowa kluczowe: strefa euro, konwergencja, Unia Europejska, integracja walutowa

Wprowadzenie

Przyjęcie euro przez Polskę stanowi temat budzący duże zainteresowanie zarówno wśród ekonomistów, polityków, jak i resztę społeczeństwa. Integracja z obszarem euro wiąże się z szeregiem korzyści, takich jak niższe stopy procentowe, stabilniejsze ceny i większy handel. Jednakże wiąże się również z pewnymi wyzwaniami, takimi jak utrata kontroli nad polityką monetarną i koniecznością dostosowania się do dyscypliny fiskalnej strefy euro. Niniejszy artykuł szczegółowo analizuje ekonomicznie i społecznie kwestie przyjęcia euro przez Polskę, skupiając się na dwóch kluczowych aspektach: kryteriach konwergencji i czy Polska je spełnia, a także jakie są dalsze kroki, które muszą być podjęte w celu wstąpienia Polski do strefy euro. Celem artykułu jest ocena aktualnego stanu przygotowania Polski do przyjęcia euro, zidentyfikowanie potencjalnych korzyści i wyzwań związanych z integracją z obszarem euro, a także sformułowanie rekomendacji dotyczących dalszych kroków na drodze do przyjęcia wspólnej waluty.

Unia Europejska, strefa euro i kryteria konwergencji - ujęcie teoretyczne

Unia Europejska to organizacja międzynarodowa o charakterze polityczno-gospodarczym, której głównym celem jest integracja państw członkowskich w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.¹ Obecnie zrzesza 27 krajów, które współpracują w takich obszarach jak gospodarka, polityka, prawo, bezpieczeństwo oraz ochrona środowiska.² Unia Europejska dąży do harmonizacji przepisów i polityk między swoimi członkami, tworząc jednolity rynek i umożliwiając swobodny przepływ towarów, kapitału, usług oraz ludzi.³

Jednym z podstawowych założeń Unii jest utrzymanie pokoju i stabilności na kontynencie europejskim, co stało się kluczowe po doświadczeniach dwóch wojen światowych.⁴ Unia Europejska promuje wartości takie jak demokracja, praworządność, wolność i poszanowanie praw człowieka.⁵ Państwa członkowskie są zobowiązane do przestrzegania tych zasad, co jest warunkiem przystąpienia do Unii. Oprócz aspektów politycznych, Unia kładzie duży nacisk na rozwój gospodarczy i zmniejszanie różnic między regionami, co ma sprzyjać wyrównywaniu poziomu życia w Europie. Unia Europejska odgrywa również istotną rolę na arenie międzynarodowej, dążąc do współpracy w obszarze polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Współpraca ta ma na celu zwiększenie wpływów Unii w świecie oraz ochronę wspólnych interesów jej członków.⁶ Ważnym elementem działań Unii Europejskiej jest także ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, w tym promowanie odnawialnych źródeł energii, to kluczowe priorytety w agendzie Unii Europejskiej.⁷ Dodatkowo Unia wspiera współpracę w sferze edukacji, kultury oraz badań naukowych, co przyczynia się do wzmocnienia więzi między obywatelami państw członkowskich i wspiera proces integracji. Unia Europejska stawia sobie za cel nie tylko zapewnienie stabilności i bezpieczeństwa w regionie, ale także tworzenie warunków dla wspólnego rozwoju społecznego, ekonomicznego i kulturowego, co ma prowadzić do podniesienia jakości życia wszystkich obywateli europejskich państw.

¹ *The European Union*, https://european-union.europa.eu/easy-read_en (dostęp: 07.09.2024).

² M. J. Gabel, *European Union* https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en (dostęp: 07.09.2024).

³ *Aims and Values*, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en (dostęp: 07.09.2024).

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Poznaj cele i wartości Unii Europejskiej*, <https://www.funduszedlamazowska.eu/aktualnosci/poznaj-cele-i-wartosci-unii-europejskiej/> (dostęp: 08.09.2024).

⁶ *Unijna współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/defence-security/> (dostęp: 08.09.2024).

⁷ *UE i Organizacja Narodów Zjednoczonych – wspólne cele na rzecz zrównoważonej przyszłości*, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_pl (dostęp: 09.09.2024).

Strefa euro to grupa państw UE, które w ramach wspólnej polityki gospodarczo-walutowej zdecydowały o zamianie narodowej waluty na euro. Strefę euro utworzyło jedenaście państw: Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia oraz Włochy. W 2001 roku dołączyła Grecja, a następnie przystąpiło do niej siedem kolejnych państw: Słowenia (2007), Cypr (2008), Malta (2008), Słowacja (2009), Estonia (2011), Łotwa (2014) i Litwa (2015). Euro zostało wprowadzone 1 stycznia 1999 roku, najpierw w formie transakcji bezgotówkowych, a 1 stycznia 2002 roku w formie gotówkowej w dwunastu krajach członkowskich UE. Przyczyną podjęcia działań Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, zmierzającej do utworzenia w miarę autonomicznej strefy walutowej, był kryzys światowego systemu walutowego opartego na porządku z Bretton Woods, z dominującą pozycją amerykańskiego dolara. Strefa euro jest wspólną przestrzenią unijnych państw, które wprowadziły euro jako swoją walutę, gdzie Europejski Bank Centralny prowadzi niezależną politykę pieniężną. Podaż waluty w grudniu 2023 roku wynosiła 2 268,3 mld zł. Na euro przypada ok. 20,5 proc. światowych rezerw walutowych. Jest zatem drugą walutą światowych rezerw walutowych, po dolarze amerykańskim.

Wprowadzenie waluty euro nie jest jednak dostępne dla każdego kraju w dowolnym momencie; wymaga spełnienia określonych warunków, które mają na celu zapewnienie stabilności i jednolitości gospodarczej w strefie euro. Zbiór takich warunków ekonomicznych, które państwa członkowskie Unii Europejskiej muszą spełnić, aby móc przyjąć euro jako swoją walutę to kryteria konwergencji.⁸ Kryteria te zostały ustanowione w Traktacie z Maastricht w 1992 roku i mają na celu zapewnienie, że wszystkie kraje przyjmujące euro są wystarczająco stabilne gospodarczo, aby poradzić sobie z wyzwaniami związanymi ze wspólną walutą. Istnieją cztery główne kryteria konwergencji tj. stabilność cen, zdrowe finanse publiczne, stabilność kursu walutowego i niskie stopy procentowe. Stabilność cen oznacza, że państwo członkowskie musi wykazywać niski i stabilny poziom inflacji zbliżony do średniej w trzech krajach UE o najniższej inflacji, nie przekraczając jej o więcej niż 1,5 punktu procentowego.⁹ Zdrowe finanse publiczne oznaczają, że państwo członkowskie musi utrzymywać zrównoważone finanse publiczne, z deficytem budżetowym nie przekraczającym 3% PKB i długiem publicznym nie przekraczającym 60% PKB, aby wykazać trwałą stabilność

⁸ *Convergence criteria for joining*, https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/convergence-criteria-joining_en (dostęp: 27.06.2024).

⁹ K. Marchewka-Bartkowiak, *Kryteria Konwergencji*, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/BASLeksykon.xsp?id=0DBF3370CF0AE0CFC1257A71003157C0&litera=K> (dostęp: 27.06.2024).

fiskalną.¹⁰ Stabilność kursu walutowego wskazuje, że państwo członkowskie musi przez co najmniej dwa lata uczestniczyć w mechanizmie wymiany walutowej ERM II¹¹ i utrzymywać swoją walutę w stabilnym kursie w stosunku do euro.¹² Ostatnie kryterium dotyczy niskich stóp procentowych. W państwach członkowskich długoterminowe stopy procentowe muszą być zbliżone do średnich stóp procentowych w krajach o najniższej inflacji w Unii Europejskiej.¹³

Ocena spełnienia kryteriów konwergencji i gotowości do integracji Polski ze strefą euro

W raporcie zaprezentowanym przez Komisję Europejską w 2022 roku¹⁴, a odnoszącym się do danych z lat 2020-2021, Polska spełniała dwa z czterech wymaganych kryteriów konwergencji, niezbędnych do dołączenia do strefy euro. Kryteria te dotyczą finansów publicznych oraz długoterminowych stóp procentowych. Polska nie spełniała jednak kryteriów stabilnego kursu walutowego oraz stabilnych cen (inflacji CPI).

Tabela 1. Wypełnianie przez Polskę kryteriów konwergencji nominalnej do października 2023 roku.

Kraj	Inflacja HICP (stabilność cen)	Finanse publiczne		Stopa procentowa	Członek ERM II
		Dług	Deficyt		
Kryterium	7,3	60	3	5,1	minimum 2 lata
Polska	12,4	49,3	3,7	6,1	nie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Monitor Konwergencji z Unią Gospodarczą i Walutową* (2023), Ministerstwo Finansów (dostęp: 28.06.2024).

Ministerstwo Finansów Rzeczypospolitej Polskiej co roku przedstawia aktualizację Programu Konwergencji¹⁵, który obrazuje zmiany istotnych wskaźników

¹⁰ *Convergence criteria (Maastricht Treaty)*, 28.01.2021, <https://www.insee.fr/en/metadonnees/definition/c1348> (dostęp: 27.06.2024).

¹¹ *Słownik: Mechanizm kursów walutowych (ERM)*, Eurostat 28.02.2017, [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Exchange_rate_mechanism_\(ERM\)/pl](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Exchange_rate_mechanism_(ERM)/pl) (dostęp: 27.06.2024).

¹² B. Bökemeier, C. Clemens *Does It Pay to Fulfill the Maastricht Convergence Criteria? – Reflections on the Public Debt and Growth Nexus for Selected European Economies*, 2016, South East European Journal of Economics and Business, volume 15, issue 2, p. 109.

¹³ *The Maastricht convergence criteria*, <https://www.nbb.be/en/monetary-policy/general-framework/institutional-framework-monetary-policy/maastricht-convergence> (dostęp: 28.06.2024).

¹⁴ *Poland Convergence Report 2022*, https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/convergence-report-2022_en, (dostęp: 28.06.2024).

¹⁵ *Aktualizacja Programu Konwergencji*, <https://www.gov.pl/web/finanse/aktualizacja-programu-konwergencji> (dostęp: 28.06.2024).

makroekonomicznych takich jak inflacja, stopa bezrobocia, eksport, import oraz konsumpcja. Wskaźniki te muszą być utrzymane na odpowiednim poziomie, aby Polska mogła być kwalifikowana jako kandydat do strefy euro (tabela 1.).

Prognozy makroekonomiczne sporządzone przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz Ministerstwo Finansów wskazują na obiecujące perspektywy gospodarcze Polski. Według tych prognoz do roku 2026 Polska ma osiągnąć tempo wzrostu równe 3,0% w realnym Produkcie Krajowym Brutto (PKB). Inflacja CPI, będąca jednym z kluczowych wskaźników stabilności cen, ma wynieść 3,1%. Realizacja tych prognoz wymaga jednak skutecznej polityki makroekonomicznej, która zapewni stabilność finansową oraz odpowiednią dynamikę wzrostu gospodarczego. Osiągnięcie założonych celów będzie zależało od szeregu czynników, w tym stabilności politycznej, efektywności administracji publicznej oraz warunków zewnętrznych, takich jak globalne trendy ekonomiczne i polityczne. Przyjęcie euro przez Polskę wiąże się z koniecznością spełnienia wszystkich kryteriów konwergencji, w tym tych, które dotyczą stabilności cen oraz stabilności kursu walutowego. Osiągnięcie tych celów wymagać będzie nie tylko odpowiednich decyzji na poziomie krajowym, ale również ścisłej współpracy z instytucjami europejskimi oraz dostosowania polityki gospodarczej do wymogów unii walutowej.

Przyjęcie euro przez Polskę - korzyści i wyzwania

Przyjęcie euro może znacząco poprawić dostęp Polski do rynków finansowych, a poprzez eliminację kosztów transakcyjnych oraz ryzyka kursowego mogłoby znacząco obniżyć koszty przedsiębiorstw prowadzących handel zagraniczny oraz inwestycje. Z kolei stabilność waluty i przewidywalność polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego (EBC) zwiększa atrakcyjność Polski dla inwestorów zagranicznych. Państwa, które są na „prostej drodze” do wprowadzenia euro cechują się większą dynamiką wynagrodzeń, a także wyższą inflacją¹⁶ – taka sytuacja miała między innymi miejsce w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, ta mechanika jest określana efektem Balassy-Samuelsona¹⁷. Dodatkowo przystąpienie do strefy euro może prowadzić do obniżenia stóp procentowych, co sprzyjałoby wzrostowi inwestycji i konsumpcji. Kolejną istotną zaletą jest stabilność wymiany handlowej. Stabilny kurs walutowy z partnerami handlowymi w strefie euro zmniejsza ryzyko kursowe, co mogłoby

¹⁶ J. Sawulski, *Potencjalne ryzyka związane z przystąpieniem do strefy euro – doświadczenia państw Europy Środkowo-Wschodniej*, „Studia BAS”, 2019, Nr 3(59), s. 122.

¹⁷ K. Konopczak, *Efekt Balassy-Samuelsona i mechanizmy jego absorpcji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, „Narodowy Bank Polski”, 2013, Nr 294.

prowadzić do wzrostu wymiany handlowej. Z kolei stały kurs walutowy ułatwia przedsiębiorstwom długoterminowe planowanie i budżetowanie, co może prowadzić do wzrostu efektywności i konkurencyjności polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej¹⁸. Wspólna waluta znacząco wpłynęłaby na integrację europejską - to kolejny argument przemawiający za przyjęciem euro. Przyjęcie wspólnej waluty może umocnić pozycję Polski w Unii Europejskiej, a także na świecie, wzmacniając współpracę polityczną i ekonomiczną z innymi krajami członkowskimi. Pełne uczestnictwo w strefie euro mogłoby również zwiększyć wpływ Polski na decyzje podejmowane na poziomie UE.

Jednym z głównych wyzwań związanych z przyjęciem euro jest utrata suwerenności monetarnej. Przystąpienie do strefy euro oznacza przekazanie kontroli nad polityką pieniężną do EBC. W efekcie Polska straci możliwość dostosowywania stóp procentowych oraz polityki walutowej do specyficznych potrzeb krajowej gospodarki¹⁹. Polityka pieniężna EBC jest dostosowana do potrzeb całej strefy euro, co może nie zawsze odpowiadać specyficznym warunkom gospodarczym Polski. Kolejne wyzwanie stanowi konieczność dostosowania gospodarki w celu spełnienia kryteriów konwergencji (stabilność cen i stabilny kurs walutowy). Wymaga to znaczących reform makroekonomicznych, które mogą być trudne do przeprowadzenia w krótkim czasie. Ponadto, zróżnicowanie gospodarcze między krajami strefy euro może prowadzić do napięć i nierówności, szczególnie w przypadku gospodarek o niższym poziomie rozwoju niż Polska. Trudnością będzie również synchronizacja cyklu koniunkturalnego ze strefą euro. Tymczasem brak synchronizacji polskiego cyklu koniunkturalnego z tym, jaki występuje w krajach strefy euro może doprowadzić do szoków makroekonomicznych²⁰. Wreszcie, należy uwzględnić potencjalne koszty adaptacji wprowadzenia euro - wiąże się to z kosztami konwersji waluty, dostosowania systemów płatniczych oraz informatycznych. Istnieje również ryzyko, że wprowadzenie euro może prowadzić do wzrostu cen, szczególnie w okresie przejściowym²¹, co mogłoby wpłynąć negatywnie na poziom życia obywateli z niższych warstw społeczno-ekonomicznych.

¹⁸ G. Przekota, A. Lisowska, *Powiązania kursu walutowego i wymiany handlowej Polski* „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach”, 2021, Nr 99.

¹⁹ E. Łasica, *Polska w strefie euro a utrata niezależności polityki pieniężnej*, „Ekonomia Międzynarodowa”, 2012, Nr 3, s. 48-49.

²⁰ *Ibidem*, s. 44-45.

²¹ J. Sawulski, *op.cit.*, s. 119.

Wyzwania i reformy na drodze Polski do strefy euro

Aby Polska mogła przyjąć euro, konieczne jest podjęcie szeregu strategicznych działań w kilku kluczowych obszarach. Proces ten wymaga systematycznej realizacji reform strukturalnych, dalszej poprawy zdrowia finansowego sektora publicznego oraz wsparcia dla integracji gospodarczej z krajami strefy euro. Kontynuacja reform strukturalnych stanowi fundament przygotowań do przyjęcia euro. Polska musi kontynuować i zintensyfikować reformy w kilku kluczowych obszarach, takich jak rynek pracy, system emerytalny oraz uproszczenie regulacji. Osoby decyzyjne powinny się skupić na poprawie zdrowia finansowego sektora publicznego poprzez konsolidację fiskalną, optymalizację wydatków publicznych oraz zarządzanie długiem publicznym. Konsolidacja fiskalna wymaga dalszego ograniczenia wydatków publicznych oraz zwiększenia dochodów budżetowych, m.in. poprzez reformę systemu podatkowego i efektywniejszy pobór podatków. Optymalizacja wydatków publicznych obejmuje redukcję nieefektywnych wydatków oraz zwiększenie inwestycji w kluczowe obszary, takie jak infrastruktura, edukacja i zdrowie, które mogą przyczynić się do długoterminowego wzrostu gospodarczego. Zarządzanie długiem publicznym jest istotne dla utrzymania długoterminowej stabilności finansów publicznych i spełnienia kryteriów deficytu budżetowego i długu publicznego.

Integracja gospodarcza z krajami strefy euro jest nieodzowna dla płynnego przystąpienia do unii walutowej. Polska musi kontynuować politykę stabilizacji cen i kursu walutowego, co jest kluczowe dla spełnienia kryteriów konwergencji. Narodowy Bank Polski (NBP) powinien prowadzić politykę pieniężną ukierunkowaną na utrzymanie inflacji na niskim i stabilnym poziomie, zgodnym z celami inflacyjnymi. Współpraca międzynarodowa jest również istotna; Polska powinna aktywnie uczestniczyć w inicjatywach i programach unijnych wspierających rozwój gospodarczy oraz integrację z rynkiem europejskim. Wzmacnianie współpracy z instytucjami europejskimi i krajami członkowskimi strefy euro jest kluczowe dla harmonijnego włączenia się do unii walutowej. Rozwój infrastruktury transportowej, energetycznej i cyfrowej jest również niezbędny dla poprawy efektywności gospodarki i zwiększenia jej potencjału wzrostu, wspierając integrację z rynkiem europejskim i ułatwiając przepływ towarów, usług i kapitału.

Proces przyjęcia euro przez Polskę wymaga systematycznych i złożonych działań w wielu obszarach. Kontynuacja reform strukturalnych, dalsza poprawa zdrowia finansowego sektora publicznego oraz wsparcie dla integracji gospodarczej z krajami strefy euro są kluczowe dla spełnienia kryteriów konwergencji. Na rynku pracy konieczne jest dalsze wprowadzenie

elastycznych form zatrudnienia, programów aktywizacji zawodowej oraz poprawa jakości edukacji i szkolenia zawodowego. Celem tych działań jest obniżenie stopy bezrobocia i zwiększenie konkurencyjności polskich pracowników na rynku europejskim. W systemie emerytalnym konieczne jest wydłużenie okresu aktywności zawodowej oraz stabilizacja systemu, co przyczyni się do utrzymania zrównoważonego budżetu państwa. Polska powinna również kontynuować działania mające na celu uproszczenie procedur administracyjnych i regulacyjnych, co stworzy korzystniejsze warunki dla małych oraz średnich przedsiębiorców do prowadzenia własnych przedsiębiorstw i przyciągania inwestycji z zagranicy. Stabilność finansów publicznych jest kluczowa dla spełnienia kryteriów konwergencji. Tylko poprzez konsekwentne realizowanie tych działań Polska może skutecznie przygotować się do przystąpienia do unii walutowej i maksymalnie wykorzystać potencjalne korzyści płynące z przyjęcia euro.

Słowacja przyjęła euro w 2009 roku, stając się jednym z pierwszych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, który dołączył do strefy euro²². Wprowadzenie wspólnej waluty przyniosło Słowacji liczne korzyści, takie jak wzrost stabilności makroekonomicznej, redukcja kosztów transakcyjnych oraz zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych. Pomimo tych korzyści, Słowacja musiała zmierzyć się z wyzwaniami, takimi jak dostosowanie polityki fiskalnej do rygorystycznych wymogów strefy euro oraz konieczność utrzymania konkurencyjności gospodarki w obliczu braku możliwości deprecjacji własnej waluty.

Łotwa przyjęła euro w 2014 roku, po przeprowadzeniu szeregu reform mających na celu stabilizację gospodarki po kryzysie finansowym. Przystąpienie do strefy euro pomogło Łotwie w odbudowie zaufania inwestorów oraz zwiększeniu stabilności finansowej. Pomimo tych korzyści, Łotwa musiała się skonfrontować z wyzwaniami związanymi z koniecznością utrzymania dyscypliny fiskalnej oraz adaptacją gospodarki do wymogów strefy euro.²³

Litwa przyjęła euro w 2015 roku, po kilku latach przygotowań i reform²⁴. Wprowadzenie euro przyczyniło się do zwiększenia stabilności gospodarczej oraz integracji z rynkiem europejskim. Litwa zyskała na obniżeniu kosztów finansowania oraz zwiększeniu zaufania inwestorów. Jednakże - podobnie jak Słowacja - Litwa musiała sprostać wyzwaniom związanym z dostosowaniem polityki fiskalnej i utrzymaniem stabilności cen.

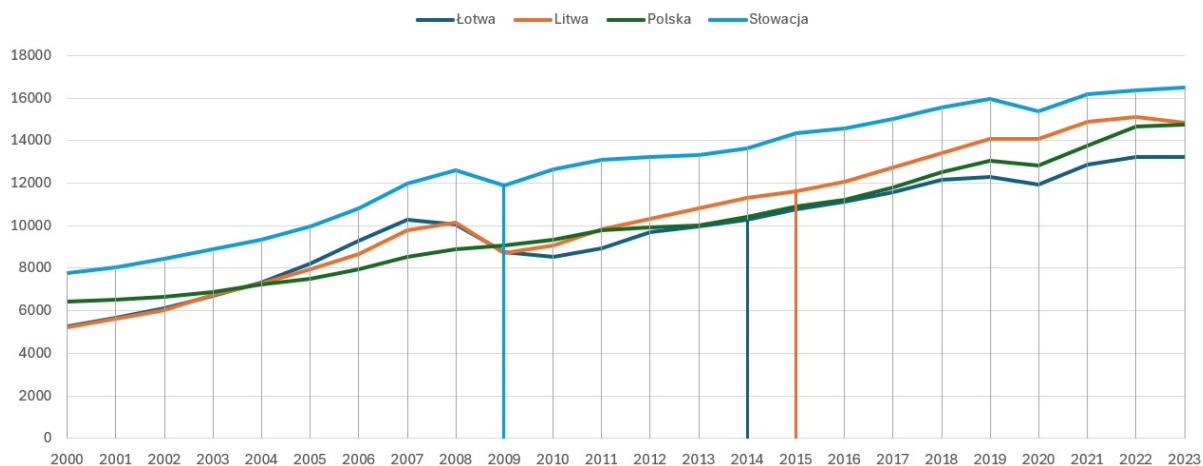
²² *Etapy Wymiany Pieniądza*, <https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/slovakia/html/index.pl.html> (dostęp: 28.06.2024).

²³ Z. Binek, *Proces wprowadzenia euro na Łotwie – wnioski dla Polski*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 2014, Nr 369, s. 59–64.

²⁴ J. Wołkonowski, *Litwa w strefie euro. Proces wejścia i skutki inflacyjne wprowadzenia nowej waluty*, „*International Business and Global Economy*”, 2017, Nr 36, s. 174-175.

Chorwacja przystąpiła do strefy euro w 2023 roku, po intensywnym okresie reform i dostosowań. Wprowadzenie euro pomogło Chorwacji w stabilizacji gospodarki oraz zwiększeniu integracji z rynkiem europejskim. Chorwacja zyskała na obniżeniu kosztów transakcyjnych oraz zwiększeniu zaufania inwestorów. Jednakże podobnie jak inne kraje, musiała zmierzyć się z wyzwaniami związanymi z dostosowaniem polityki fiskalnej i spadkiem realnej wartości pieniądza.²⁵

Analizując sytuację Polski w kontekście doświadczeń wymienionych krajów, można zauważyć pewne wspólne wyzwania i korzyści. Polska, podobnie jak Słowacja, Litwa, Łotwa i Chorwacja, musiałaby przeprowadzić szereg reform strukturalnych i fiskalnych, aby spełnić kryteria konwergencji. Wprowadzenie euro mogłoby przynieść Polsce korzyści w postaci zwiększenia stabilności makroekonomicznej, redukcji kosztów transakcyjnych oraz wzrostu atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych. Jednocześnie Polska musiałaby sprostać wyzwaniom związanym z dostosowaniem polityki fiskalnej, utrzymaniem stabilności cen oraz koniecznością adaptacji gospodarki do wymogów strefy euro. Porównanie z innymi krajami, które już przyjęły euro lub są na drodze do jego przyjęcia, dostarcza cennych wniosków na temat potencjalnych konsekwencji społecznych, ekonomicznych, a także politycznych tej

Rysunek 1. Porównanie PKB per capita Słowacji, Litwy, Łotwy i Polski²⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Real GDP per capita*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table (dostęp: 08.09.2024).

²⁵ A. Dobrzańska, *Chorwacja w Strefie Euro*, 29.01.2023, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/chorwacja-w-strefie-euro/> (dostęp: 29.06.2024).

²⁶ Pionowe linie pokazują rok przystąpienia danego państwa do strefy euro, kolor zgadza się z legendą.

decyzji. Polska może czerpać z doświadczeń tych krajów, aby lepiej przygotować się do procesu przyjęcia euro, minimalizując ryzyko i maksymalizując korzyści związane z wprowadzeniem wspólnej waluty.

Na rysunku 1. ukazane zostały zmiany PKB *per capita* po przyjęciu euro przez Łotwę, Litwę i Słowację. Zauważalny wzrost PKB *per capita* w analizowanych krajach świadczy o długookresowej opłacalności przyjęcia wspólnej waluty.

Podsumowanie

Przystąpienie Polski do strefy euro jest tematem, który budzi wiele emocji i kontrowersji. Analizując potencjalne korzyści i wyzwania związane z przyjęciem wspólnej waluty, warto przyjrzeć się zarówno ekonomicznym, jak i politycznym aspektom tego procesu.

Integracja Polski z obszarem euro może przynieść szereg korzyści, takich jak: stabilizacja gospodarcza, obniżenie kosztów transakcyjnych oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. Wprowadzenie euro mogłoby również przyczynić się do zmniejszenia ryzyka kursowego, co jest szczególnie ważne dla polskich eksporterów i inwestorów. Jednym z kluczowych argumentów za przyjęciem euro jest eliminacja ryzyka kursowego, które obecnie stanowi wyzwanie dla polskich przedsiębiorstw handlujących z zagranicą. Stosowanie wspólnej waluty ułatwiłoby handel międzynarodowy, co mogłoby przełożyć się na wzrost polskiego eksportu. Stabilniejszy kurs walutowy pozwoliłby przedsiębiorstwom na lepsze planowanie działań, co w dłuższym okresie mogłoby skutkować wzrostem inwestycji i zatrudnienia. Z kolei niższe koszty transakcyjne, wynikające z braku konieczności wymiany walut, przyniosłyby korzyści zarówno przedsiębiorcom, jak i konsumentom. Ułatwienia w transakcjach międzynarodowych mogłyby prowadzić do oszczędności na opłatach bankowych oraz bardziej atrakcyjnych cen dla konsumentów. To mogłoby przyczynić się do zwiększenia konsumpcji i dalszego rozwoju gospodarczego kraju.

Przyjęcie euro wiąże się jednak z pewnymi wyzwaniami. Polska musiałaby zrezygnować z niezależnej polityki pieniężnej oraz dostosować się do wymogów fiskalnych strefy euro. Proces ten wymagałby przeprowadzenia licznych reform strukturalnych, co mogłoby być trudne do zrealizowania w krótkim okresie. Dostosowanie gospodarki do wymogów strefy euro wymagałoby skutecznej polityki makroekonomicznej, stabilności politycznej oraz efektywnego zarządzania publicznego. Spełnienie kryteriów konwergencji, takich jak stabilność cenowa, zdrowy stan finansów publicznych, stabilny kurs walutowy oraz odpowiedni poziom stóp procentowych, jest konieczne do przystąpienia do strefy euro.

Osiągnięcie tych celów wymagałoby konsekwentnej polityki gospodarczej oraz szerokiego poparcia społecznego dla niezbędnych reform. Przykłady krajów, takich jak: Słowacja, Litwa, Łotwa i Chorwacja, pokazują, że korzyści z przyjęcia euro mogą przewyższać koszty, pod warunkiem odpowiedniego przygotowania i realizacji reform. Te kraje były w stanie skutecznie dostosować swoje gospodarki do wymogów unii walutowej, co pozwoliło im czerpać korzyści z członkostwa w strefie euro. Przystąpienie Słowacji do strefy euro w 2009 roku przyniosło korzyści w postaci wzrostu inwestycji zagranicznych, stabilności finansowej oraz wzrostu eksportu. Podobnie Litwa i Łotwa, które przyjęły euro odpowiednio w 2015 i 2014 roku, odnotowały poprawę stabilności ekonomicznej i wzrost gospodarczy.

Podsumowując, obecny stan przygotowań Polski do przyjęcia euro wskazuje na istotne braki zarówno w sferze gospodarczej, jak i politycznej. Kluczowe przeszkody obejmują wysoką inflację, niestabilność finansów publicznych oraz brak uczestnictwa w mechanizmie ERM II co uniemożliwia spełnienie podstawowych kryteriów konwergencji wymaganych do przystąpienia do strefy euro. Polityka rządu koncentruje się na utrzymaniu niezależnej polityki monetarnej i stabilności złotego, co w kontekście bieżącej niepewności gospodarczej postrzegane jest jako korzystne. Również barierą dla wstąpienia Polski do strefy euro jest sceptyczna postawa społeczeństwa, wynikająca z obaw przed potencjalnym wzrostem cen i utratą kontroli nad krajową polityką pieniężną.

W dłuższej perspektywie członkostwo w strefie euro mogłoby przynieść korzyści, takie jak większa stabilność makroekonomiczna i pogłębienie integracji gospodarczej z Unią Europejską. Obecnie brak jest jednak politycznej woli oraz społecznego poparcia dla tego kroku. W związku z tym, perspektywa szybkiego przystąpienia Polski do strefy euro pozostaje odległa.

Bibliografia

1. *Aims and Values*, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en.
2. *Aktualizacja Programu Konwergencji*, <https://www.gov.pl/web/finanse/aktualizacja-programu-konwergencji>.
3. Binek Z., *Proces wprowadzenia euro na Łotwie – wnioski dla Polski*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 2014, Nr 369.
4. Bökemeier B., Clemens C., *Does It Pay to Fulfill the Maastricht Convergence Criteria? – Reflections on the Public Debt and Growth Nexus for Selected European Economies*, 2016, South East European Journal of Economics and Business, volume 15, issue 2.
5. *Convergence criteria (Maastricht Treaty)*, 28.01.2021, <https://www.insee.fr/en/metadonnees/definition/c1348>.

6. Dobrzańska A., Chorwacja w Strefie Euro, 29.01.2023,
<https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/chorwacja-w-strefie-euro/>.
7. *Etapy Wymiany Pieniądza*,
<https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/slovakia/html/index.pl.html>.
8. Gabel M.J., *European Union* https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en.
9. Konopczak K., *Efekt Balassy-Samuelsona i mechanizmy jego absorpcji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, „Narodowy Bank Polski”, 2013, Nr 294.
10. Łasica E., *Polska w strefie euro a utrata niezależności polityki pieniężnej*, „Ekonomia Międzynarodowa”, 2012, Nr 3.
11. Marchewka-Bartkowiak K., *Kryteria Konwergencji*, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/BASLeksykon.xsp?id=0DBF3370CF0AE0CFC1257A71003157C0&litera=K>.
12. *Monitor Konwergencji z Unią Gospodarczą i Walutową (2023)*, Ministerstwo Finansów.
13. *Poland Convergence Report 2022*, https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/convergence-report-2022_en.
14. *Poznaj cele i wartości Unii Europejskiej*,
<https://www.funduszedlamazowska.eu/aktualnosci/poznaj-cele-i-wartosci-unii-europejskiej/>.
15. Przekota G., Lisowska A., *Powiązania kursu walutowego i wymiany handlowej Polski*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach”, 2021, Nr 99.
16. *Real GDP per capita*,
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table.
17. Sawulski J., *Potencjalne ryzyka związane z przystąpieniem do strefy euro – doświadczenia państw Europy Środkowo-Wschodniej*, „Studia BAS”, 2019, Nr 3(59).
18. *Słownik: Mechanizm kursów walutowych (ERM)*, 28.02.2017,
[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Exchange_rate_mechanism_\(ERM\)/pl](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Exchange_rate_mechanism_(ERM)/pl).
19. *The European Union*, https://european-union.europa.eu/easy-read_en.
20. *The Maastricht convergence criteria*, <https://www.nbb.be/en/monetary-policy/general-framework/institutional-framework-monetary-policy/maastricht-convergence>.
21. UE i Organizacja Narodów Zjednoczonych – wspólne cele na rzecz zrównoważonej przyszłości, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_pl.
22. *Unijna współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony*,
<https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/defence-security/>.
23. Wołkonowski J., *Litwa w strefie euro. Proces wejścia i skutki inflacyjne wprowadzenia nowej waluty*, „International Business and Global Economy”, 2017, Nr 36.